

1619, 31. červenec

*Konfederace nekatolických stavů českých, moravských, hornoslezských,
horno- a dolnolužických proti Ferdinandovi II.*

Podle této dohody schválené stavovským sjezdem v Praze byl český stát proměněn v konfederaci rovnoprávných zemí s volitelným panovníkem se silně omezenou mocí v čele. Náboženské poměry na Moravě a Lužici potvrzovaly se podle Majestátu Rudolfa II. z 9. července 1609.

Jakož jest Pán Bůh všemohoucí, v jehož rukou všech potentátův knížat a vrchností tohoto světa srdce zůstávají a od něhož všelijaké proměny v zemích pocházejí, to způsobiti ráčil, že jsou se země tyto moravská, slezská, hořejší i dolejší Lužice na díle z své svobodné dobré vůle, na díle pak z jiných důležitých příčin dostatečně k král. Českému beze vší dědičnosti, kterážby z toho králi pojití nebo náležeti měla, připojily a potomně skrze J. M., tehdáž panujícího římského císaře, a všechny kurfiršty říšské učiněné přivtělení tak se spojily a jako věrní spoluoudové mezi sebou v takový spolek a bratrské sjednocení vešly, že slušně žádné naděje k nějaké roztržce býti nemohlo, — což vše z dotčeného přivtělení jako i z některých zlatých bullí a mnohých zvláštních smluv i předcházejících jednání známé a zjevné jest; avšak že všech časův lidé nepokojní se nacházeli, kteří častokráte za dosti lehkými příčinami z zlých, vysoce škodlivých začátkův zlou svou radou všelijaké nedorozumění, zjitření a roztržky činiti se snažovali, čehož jsou též země s velikou svou škodou okušovati a pocítovati musely, až i léta 1618 již hrubě se k tomu schylovalo, že jest to celé tělo roztrženo býti mělo, ano i v tomto zarmouceném a žalostivém způsobu to též se praktikovalo — protož jsou výš oznámené země společně již před několika léty za nevyhnu-

tedlnou potřebu uznaly, aby ještě bližší, a to takové sjednocení a svazek mezi sebou učinily, skrze kterýžby všechněm nepřátelským neupřímným praktikantům to zastaveno, naproti tomu pak dobré a stále srozumění mezi vrchností a poddanými, jako i mezi zeměmi samými vzděláno, všecko v pokojný způsob uvedeno, jednostejná ochrana nade všemi zeměmi, stavy a obyvateli jich, bez rozdílu náboženství, držána býti a spravedlnost dle jedné každé země práv, svobod, privilegií a starobylých dobrých pořádkův svůj průchod míti mohla, a to ve všech nastalých potřebách, zvláště pak kdyžby takoví rušitelové obecného pokoje, buď v příčině náboženství aneb správy světské zase povstávají chtěli, aby jedna země druhé skrze dostatečnější spolčení tím lépeji ku pomoci přispěti mohla.

K jakémuž cíli bylo jest toho při slavné paměti J. M. C. l. 1611 jako i potom při sněmě budějovském, aby se taková konfederací státi mohla, poddané vyhledáváno i také obdržáno, že jest l. 1615 sněm generální k tomu rozepsán byl. A poněvadž ti, kteříž až posavad ve všech těch zemích tak mnohých útiskův a soužení původové byli a o potlačení evangelitského náboženství vedle své nejvyšší možnosti usilovali, skrze svou lest tehdáž k tomu přivedli a tak mnoho způsobili, že taková vysoce užitečná věc minula a nevyřízena zůstala, odkudž a mezitím ty země k tomuto zarmoucenému a žalostivému způsobu, kterýž se očima spatřuje, přivedeny jsou, takže každý ten, kdožby nad tím křesťanské lítosti nenesl, a těchto daleko patřících věcí (kteréž se k žádnému jinému než toliko k tomu samému a jedinému konci, aby evangelitské náboženství potlačeno bylo, vztahují), pro něž již země a obyvatelé jejich nanejvýš zhubeni jsou a mnoho zemí zkaženo, věrně se ujmáti žádostiv nebyl, nejen beze vší lítosti by býti, ale jako kamenné srdce by míti musel, toto také království a jiné země bez opravdivého a horlivého se spolčení v budoucích časech před podobným a větším neštěstím v bezpečnosti zůstávají by nemohly.

Z těch a jiných mnohých vysoce důležitých příčin jsou při tomto generálním sjezdu všickni evangeličtí stavové království Českého, margkrabství moravského, knížectví slezských, též margkrabství hořejších i dolejších Lužic, tuto následující konfederaci neboližto sjednocení učinili a je také dotčení stavové král. Českého, všecky jiné pak země skrze vyslané své osobními přísahami podle následující notule stvrдили:

„My N. N. N. N. přísaháme Pánu Bohu všemohoucímu, berouce to na své, principálův našich, dědicův a budoucích jich duše, že toto stále snešení od nás a vyslaných ze všech zemí zpečetěné a stvrzené sjednocení a artikule v něm obsažené, na všecky země veřejně i na jednu každou obzvláště se vztahující, nyní i na budoucí věčné časy stále pevně a neporušitelně zdržeti, všemu tomu, co se tu nařizuje, věrně a pravě zadosti učiniti a od toho se žádnému člověku vyššího neb nižšího stavu, též žádné milosti ani nemilosti, přízni a nepřizni, darům neb slibům, ani jakým

jednáním, a tak nižádným způsobem, jakžby to lest lidská vymysliti mohla, odvésti nedáme a nedají. Tak nám toho i jiným dopomáhej Pán Bůh všemohoucí!“

Příčemž však to před Bohem a vším světem osvědčujeme, že toto vysoce potřebné sjednocení a zavázání naše nižádnému k nějakému neslušnému nebo nespravedlivému potlačení nebo ublížení učiněno není, než toliko s vzděláním cti a chvály Boží a k stálému zachování a ostříhání privilegií a svobod jedné každé z týchž zemí, tak aby též sjednocené země vedle svých práv, privilegií a svobod spravovány jsouce, svobodu provozování náboženství dle českého a slezského na to daných majestátův míti, a kdyby mimo naději dále turbirovány býti chtěly, jedna země druhé věrně přispěti mohla.

Artikul I.

Aby tehdy Pán Bůh všemohoucí také k tomu svou milost a požehnání dáti ráčil, poněvadž toto sjednocení předně pro obhájení náboženství učiněno jest, z té příčiny jsou se země především mezi sebou na tom snesly, že všickni a jeden každý víry naší sv. křesťanské evangelitské účastný má a povinen bude, vedle evangelitského učení a vyznání také křesťanský život a obcování vésti a zúmyslných hříchů, nešlechtnosti, zjevného pohoršení a pokrytství na každém místě se s pilností vystříhati, k čemuž také lidé na kázáních napomínání a skrze vrchnosti přísným trestáním k tomu přidržání býti mají.

II.

Zatím má hned předně v této konfederaci zavřín býti i jí užívati král, pokudž privilegia, majestáty, porovnání a sjednocení i také všecky artikule, v této konfederaci obsažené, milostivě na pozoru míti, podle toho svůj regiment řídit, i také u věcech náboženství a spravedlnosti se dotýkajících všecky země bez rozdílu náboženství jednostejně chrániti ráčí.

III.

Král nemá s žádným jezuvitem, s cizími poselstvími neb radami o věci, země této se dotýkající, se raditi, ani také nižádných cizozemcův k předním úřadům, radám neb jiným expedicím, též k městským, konšelským nebo jiným úřadům potřebovati.

IV.

A nemají jezuvitové již více na věčné časy do těchto sjednocených zemí pod jakýmkoliv zámyslem a barvou nebo řeholou uvozování býti, a pokudžby oni neb ucedlníci jich ještě kde

zůstávali neb tajně se vloudili, mají odtud vybiti býti. Ta pak řehola, v které by se jezuité a uředníci jich kryli a nalezeni byli, má o důchody a statky své přijíti a ty k defensí země obráceny býti. Tolikéž jich jezuitův fundací a privilegia i jakákoliv jiná opatření, kteréž jsou buď od králův nebo jiných privátných osob vypracicovali a v Čechách na relací sněmovní do desk zemských sobě vpravili, mají zase z týchž desk zemských vymazány a všeckny jejich koleje, statkové a důchodové k dobrému země obráceny býti.

V.

Tolikéž nemá do těchto sjednocených zemí žádných více nových řehol mimo ty, kteréž nyní v jedné každé zemi jsou, uvozováno býti.

VI.

Těž všelijaká duchovenství, kostelové a klášterové s příslušenstvím jich, kteříž nyní na díle pusti a na díle k školám a jiným službám božím evangelitských obraceny jsou, mají v rukou, moci a užívání stavův evangelitských nyní i na budoucí časy zůstávati.

VII.

Především má král majestáty a povolení strany náboženství jako i to sjednocení, mezi evangelitskými král. Českého a knížetství slezských l. 1609 učiněné a od J. M. krále potvrzené, též tuto předešle od někdy císaře Mathiáše slavné paměti l. 1614 týmž zemím dopuštěnou a nyní učiněnou a zavřenou konfederací se všemi v ní doloženými artikuli, tak jakž sama slova s sebou přinášejí, beze všech výminek aneb postranních výkladův potvrditi, a zejména té v některých sněmích a právních duchovních se nacházející výminky, že kacířům nemá se víra držeti a druhé o rozhrčení od jakékoliv přísahy se odříci.

VIII.

Všecky kostely ve všech sjednocených zemích v Čechách, v Moravě, Slezsku a v hořejších i dolejších Lužicích, v městech, městečkách, ve vsech a na všech místech, kterýchž evangelitští na ten čas v držení jsou, mají jim nyní i na budoucí časy beze vší překážky a hyndruňku, jakž by ten od koho vymyšlen býti mohl, zůstati.

IX.

Všecky sjednocené země, kteréž žádných zvláštních majestátův na svobodné provozování náboženství nemají, totiž Morava, hořejší i dolejší Lužice, i které by více k této konfederaci přistoupily, mají míti právo podle znění českého a slezského majestátův ve všech jejich klausulích, punktích a artikulích svobodně náboženství provozovati.

X.

Ve všech sjednocených zemích a městech, buďto že ta králi neb králové, též jiné všeliké duchovní neb světské vrchnosti přináležejí, tolikéž i ve všech městečkách a vesnicích, má svobodné provozování evangelitského náboženství obojího pohlaví lidem v tom jazyku, kterého v které zemi se užívá, vedle znění české aneb augspurské konfesí, a stavění kostelův, far, škol a krchovů, též kazatelův a školmistrův pod obojí dosazování povoleno a dopuštěno býti. Též jedenkaždý má na svobodě míti v svém kostele stará ceremonia dle svého svědomí a slova božího zachovávatí anebo je opouštěti, a naproti tomu za příčinou svornosti a pro vyhnutí všelijakým roztržkám a nedorozuměním všeliké hanění a důtky na kazatedlnicích i jinde obojího náboženství lidem pod pokutou zbavení úřadu zapovědno býti.

XI.

Nemají také v těchto sjednocených zemích na žádná duchovenství buďto biskupství, opatství, komendy, proboštví, prelátství neb jiná k tomu podobná, budoucně cizozemci, než sami toliko v království Českém a v jiných k koruně České náležejících zemí zrodilí (kteréž se za cizozemce nepokládají) dosazování býti; a mimo to nadání, kteréž nyní mají, aby žádných více na pozemských statcích od krále ani od koho jiného se nečinilo.

XII.

Všickni pod jednou ve všech sjednocených zemích mají všem stavům v jedné každé zemi přísahou se zavázati, že proti majestátu a porovnání strany svobodného provozování náboženství nic činiti a předsebrání nechtějí, s tím odřeknutím se té v některých sněmích a právicích nacházející se výminky v příčině ndržení víry kacířům a rozhrěšení od přísahy, jako i jiných sněmův duchovních ustanovení a nařízení, kteréž dotčeným majestátům jsou na odpor.

XIII.

Žádná osoba náboženství pod jednou nemá jak k vyšším, tak i k nižším úřadům, též v městech k úřadům městským a do rady potřebována býti, leč by se při činění úřední povinnosti prvé přísahou zavázala, že chce majestáty, sjednocení a obzvláště tuto konfederaci zdržeti, s tím oderčením, které v sedmém a dvanáctém artikuli doloženo jest.

XIV.

Žádný pod jednou od nejvyššího až do nejnižšího nemá v sjednocených zemích, kdežby byli, trpiti býti, lečby se podobným způsobem k těm povolením a sjednocením strany svobody v provozování náboženství, obzvláště pak k této konfederaci s tím, které nahoře v 7. a 13. artikuli doloženo jest, odřeknutím přísahou zavázal.

XV.

Nemá také ve všech těchto sjednocených zemích žádný z lidí duchovních pod jednou, buď vyššího, neb nižšího důstojenství, pod žádným zámyslem, jakby ten vymyšlen býti mohl, jakou vrchnost nad evangelitskými u věcech duchovních, mnohem méně v světských, sobě osobovati.

XVI.

V Čechách mají tito úřadové osobami evangelitského náboženství na potomní časy osazování býti, totiž: nejv. pan purgrabě pražský, nejv. písař, presidentové komory a nad apelacemi, obadva podkomoří, hejtman hradu pražského, nejv. mincmistr a též obadva hofrychtýřové, v Moravě hejtman zemský, nejv. komorník, podkomoří a nejvyšší písař, v Slezsku vrchní hejtman jako i jiní všichni hejtmané a kancléři v dědičných knížectvích, v dolejších a hořejších Lužicích oba landfojtové zemští, hejtmané a sudí.

XVII.

A aby hodné osoby k dotčeným nejv. zemským úřadům potřebovány býti mohly, má všudy volení neb jmenování jistých osob k týmž úřadům v jedné každé zemi stavům, potvrzení pak jich králi náležeti. A co se království Českého a margkrabství mor. dotýče, od jednoho každého stavu, kterémuž jaký úřad náleží, bez překážky druhého stavu k každému úřadu čtyry osoby jmenovány a z těch od krále jedna vybrána a na týž úřad potvrzena býti má, však tak, že to, co se tkne téhož jmenování osob úředních v Čechách a v Moravě, knížatům a stavům slezským, jako i hořejším Lužičanům na újmu jich privilegií a svobod nemá býti.

XVIII.

V těch městech všech zemí sjednocených, kdež se posavad rada toliko osobami pod jednou dosazovala, na potomní časy aby polovice osobami pod jednou a polovice evangelitskými dosazována byla; však přední osoba jako primas, aneb v těch zemích, kde žádného primasa není, purgkmistři, ve všech městech muži hodní náboženství pod obojí aby bývali.

XIX.

Ve všech městech pražských, jako i v jiných v Čechách, v Moravě, v Slezsku a obojích Lužicích, kde dostatek jest lidí náboženství pod obojí, tu nyní i po potomní časy sami pod obojí na úřady konšelské a jiné povinnosti městské dosazování mají býti.

XX.

Za tou příčinou všecka privilegia, kteráž k potlačení evangelitských vyjednána jsou aneb k tomu cíli směřující jak v Čechách v Budějovicích a v Plzni, v Moravě téměř ve všech královských městech, v Slezsku v Opolí, Ratiboři a jinde, v hořejších Lužicích v Wettigerově, Bernštatlu, Ostřici a Hennersdorfu pod královským lesem, mají docela minouti a zrušena býti; kde pak evangelitští mezi katolickými se nacházejí, mají zároveň chráněni býti.

XXI.

Osoby pod obojí nemají v žádném městě a místě ve všech sjednocených zemích s úřadu, též měšťanství a mistrovství nebo řemesla pro náboženství ssazovány, ale obojího náboženství lidem rovní obchodové, živnosti a handle svobodně propuštění býti.

A kdyby která vrchnost mistrovství neb práva městského komu odepřela, nemá toho při ní dále vyhledáváno, nýbrž od vyšší vrchnosti téhož místa aneb od nařízených defensorův též země dáváno, a lidé přitom chráněni býti.

Pražané pak i jiná města svobodná v království Českém, třetího stavu užívající, ti se při svých svobodách v příčině přijímání do měšťanství zůstávají.

XXII.

A poněvadž tyto země, jako česká, moravská, slezská a lužická, nejsou žádné dědičné země, nýbrž mají své svobodné volení a některé z pouhé dobré vůle se připojily: pročez žádný král nemá moci nic na újmu svobod jejich o nich řídit.

XXIII.

Tolikéž nemá na časy budoucí za živobytí panujícího krále žádný jiný na čekanství, mnohem méně na království volen neb korunován býti, lečby všechny sjednocené země samy toho potřebu uznajíce za to žádaly.

XXIV.

Přísahy také na potomní časy mají toliko na samého krále a na žádné jeho dědice se vztahovati. A poněvadž král předcházejícím zemím, totiž Čechům a Moravanům, přísahu koná, protož budoucně s jinými zeměmi, jmenovitě s Slezáky a obojimi Lužičany, prvé a dříve, nežliby králi slibovali, podobně zachováno má býti.

XXV.

Ty smlouvy o království České a země k němu přivtělené, bez vědomí a povolení jich s králem hispanským učiněné, a jestliby co k tomu podobného více se najíti mohlo, jakož samy s sebe jsou ničímž, tak tuto se zdvíhají a kazí.

XXVI.

Mají také nyní i na časy budoucí a věčné všeliké rady, kteréžby se všech těchto sjednocených zemí dotýkaly, a obzvláště kdyby král český volen byl aneb volen býti měl, společně držány, a bez přítomnosti všech zemí, totiž české, moravské, slezské, hořejších i dolejších Lužic, žádná proposicí slyšána, mnohem méně uvažována býti nemá, leč žeby která země z důležitých příčin toho přítomna býti nemohla; v takové příčině mají jiné přítomné země nicméně krále voliti, a na čem zavrou, k tomu i nepřítomné přistoupení povinny býti mají.

XXVII.

A kdyžby král volen býti měl, mají níže dotčení defensorové království Českého sněm generální stavům království tohoto, stavům margkrabství moravského, knížatům a stavům hořejšího a dolejšího Slezska, též hořejších a dolejších Lužic rozepsati a na hrad pražský položiti.

XXVIII.

Jakož pánům stavům českým, kdyžby koli k volení nového krále přišlo, to právo, aby jiné země k tomu povolati mohli, puštěno jest, takž také mají potom při společném shromáždění všech zemí proponovati a při tom každého času tu moc míti pána jmenovati a přednášeti

a na to potom první hlas míti, za tím páni moravští druhý hlas, páni stavové a knížata slezská třetí, hořejší Lužičané čtvrtý, dolejší Lužičané pátý, páni stavové čeští šestý, a tak votum conclusivum, hlas zavírající. Jestliby pak mimo všecku naději hlasové byli v rovném počtu a hmotnými důvody to změneno a napraveno býti nemohlo, v té a takové nevyhnutelné potřebě má se skrze los zavíratí a na tom všecky země přestatí.

XXIX.

Když tak král toto sjednocení potvrdí a vedle něho regiment zřídí, bude moci této následující generální defensí ve všelijakých potřebách, však s radou všech zemí, proti všem nepřátelům užítí.

XXX.

Jestližeby pak mimo všechnu naději proti svobodnému provozování náboženství, sjednocení a této učiněné konfederací něco takového, což by proti tomu všemu čelilo, před sebe vzal nebo vzíti chtěl, tak žeby země k defensí přinuceny byly, v takové příčině všickni stavové těchto sjednocených království a zemí ihned svých přísah mají osvobození býti, a to, co by budoucně před sebe vzali, nemá jim k žádné urážce důstojnosti a vyvýšenosti královské vykládáno anebo přičítáno býti.

XXXI.

Nebude a nemá také míti moci král bez povolení zemí jakou válku začíti, ani verbuňkův nařizovati, méněji cizí lid do těchto zemí uvozovati, lidem vojenským jaká místa v zemi nebo v městech osazovati, anebo laufu, durchcugku, mustruňku neb obdaňku komu dopouštěti.

XXXII.

Také nemá král té moci míti, v které z sjednocených zemí jakou pevnost bez povolení země stavěti.

XXXIII.

Podobně nemá král nyní ani na budoucí časy na žádnou z sjednocených zemí bez jich povolení žádných dluhův uvozovati, též stavy a města k žádnému rukojemství přinucovati.

XXXIV.

Co se pak zřízení regimentu dotýče, poněvadž, jakž nahoře v 10. artikuli doloženo jest, nejv. kancléř evang. nábož. býti má, protož mají všechny země, jakž od starodávna bývalo, při správě české kanceláře zůstávati; avšak, co se místokancléře a sekretářův dotýče, ti mají tím způsobem dosazováni býti, jakž při partikulárním snešení jedné každé země zmínka se činí, kdež i z strany komory české obšírněji zpráva se najde.

XXXV.

Obzvláště poněvadž vedle starobylého obyčeje nejv. kancléř království Českého při dvoře J. M. Kr. ustavičně býti a zůstávati má a povinen jest, tak aby z české dvorské kanceláře žádné poručení jak jménem J. M. Kr., tak žádného kohokoliv jiného vědomě nevycházela, která by proti majestátu, zřízením zemským, právům, svobodám, starobylým zvyklostem a obyčejům nebo výsadám, jako i proti tomu všemu, jímž se přivtělené země řídí a spravují, jakýmkoliv způsobem čelila: protož má toho při tom i ještě zůstaveno býti, a taková prvé nikdy nebývalá neobyčejná a sama proti sobě čelící, bezpotřebná, na potupu a lehkost zemí, i také zřízeného v jedné každé práva, svobod a dobrých chvalitebných obyčejův se vztahující poručení nikterakž vycházeti ani přijímána býti nemají. Psaní pak, která jménem J. M. král. stavům těchto sjednocených zemí, anebo soudu zemskému anebo obyvatelům společně neb rozdílně a obzvláště z české kanceláře činěna bývají, s takovou povolností, mírností a rozšafností, jakž se to za času panování předešlých králův českých slavné paměti zachovávalo, i budoucně bez dotýkání anebo nemilosti hrození vycházeti mají.

XXXVI.

Žádný z nejv. úředníkův zemských král. Českého, anebo kdokoliv jiný v témže království, nemá obyvatelův margkrabství moravského, knížectví slezských a margkrabství obojích Lužic pro nižádnou věc, kteráž by se práv moravských, slezských a lužických dotýkala, obstavovati anebo jinak jim ubližovati; jako nápodobně i země přivtělené proti obyvatelům království Českého ničeho takového se dopouštěti nemají, nýbrž jedna každá z sjednocených zemí má při svém právě zůstavena býti, v zemi a ne ven z země postupovati.

XXXVII.

Mají také nyní i na budoucí věčné časy všelijací nápadové z jedné každé země z sjednocených do druhé, totiž z Čech do margkrabství moravského, do Slezska a hořejších i dolejších Lužic, a z týchž zemí zase do Čech, a, tak jakž dotčeno, z jedné země do druhé, pravým nápadníkům buď na zemi nebo v městech, kterýmžby takoví nápadové náleželi, propuštění býti.

XXXVIII.

Nemá žádný člověk poddaný v Čechách, Moravě, Slezsku a hořejších i dolejších Lužicích, lečby list výhostní a propuštění svého z poddanosti ukázal, býti přijímán, a stalo-li by se co toho, mají takoví lidé na vyhledávání pánův jejich z jedné země do druhé zase bez odměny býti propuštění.

XXXIX.

A poněvadž obslání ven z země týmž zemím znamenitě obtížna jsou, nemá žádný z obyvatelův margkrabství moravského, knížectví slezských a obojích Lužic jménem J. M. Kr. z kanceláře české, tak jako by pod pokutou to učiniti musel, obslán býti; nýbrž, kdyby vždy někdo z obyvatelův sjednocených zemí z důležitých dostatečných a nevyhnutelných příčin obeslán býti měl, tehdy ten anebo ti mají co nejdříve zase vypraveni býti, propuštění a přes dvě neděle se nezdržovati, nýbrž po vyjití toho času i bez resolucí a odpovědi domů beze všeho jaké pokuty a nemilosti se obávání navrátiti se mohou.

XL.

K takovému pak každému ze všech stavův svobodných, kdož by se na takové obeslání najíti dal, má býti náležitost, šetrnost v mluvení a přednášení příčin obeslání jeho zachována, a jedenkaždý z vyšších i nižších stavův časně předpuštěn, dříve projití dotčených dvou neděl odbyt, anebo jiný čas mu jmenován, a vedle toho dovoleno, aby k sobě jednoho neb více osob, kterýchby se mu za přátely postavili a toho, co by se přednášelo, doslýchali i také, což by za odpověď dáno býti mohlo, mu poradili a potřebu jeho přednesli, přivítati mohl.

XLI.

A ačkoliv proti těm, kteříž ku právu osedlí jsou, žádné kommisí jménem J. M. Kr. u věcech právních z kanceláře české do margkrabství moravského, knížectví slezských a hořejších i dolejších Lužic slušně vycházeti nemají: však kdyby se stalo a od J. M. Kr. z jistých příčin do sjednocených zemí jaká kommisí nařízena byla, tehdy žádný jiný nežli jedné každé země obyvatelé za kommisáře potřebováni, aniž táž kommisí ven z země řízena býti má.

XLII.

Jakož pak žádný z obyvatelův přivtělených zemí nemá k takové kommisí býti nucen, nýbrž jestliže by k takové kommisí dobrovolně přistoupiti nechtěl, na vůli jeho se zůstavuje, bude-li chtíti takovou kommisí ujíti, anebo ku pořádu práva se odvolati. Přičemž má každý zůstaven býti.

XLIII.

Tolikéž nemá česká kancelář žádných žalob od obyvatelův a poddaných margkrabství moravského, knížectví slezských a obojích Lužic přijímati, ani na ně žádných poručení činiti, nýbrž obyvatelům jedné každé země s takovými žalobami a stížnostmi na pořádnou jich vrchnost a soud ukázati.

XLIV.

Žádná královská poručení, kteráž by s vědomím krále aneb jménem J. Msti vyšla, a na újmu práv, svobod a řádův všech nebo kteréhokoli stavu v sjednocených zemích se vztahovala, nemají napotom z žádné expedicí vydávána, ani stavové a města týmž poručením zadosti činiti povinni býti.

XLV.

A ačkoliv stavové pod obojí v nadepsaných zemích sami toliko tuto konfederací a defensí činí, však nicméně stavové katoličtí a lidé duchovní, když se nadepsaným způsobem k tomu, že majestáty a jiné potvrzení strany náboženství, též i tuto unii zdržeti chtějí, zaváží a pokojně bez škodlivých praktik proti podobojím chovati se budou, mají též v tomto sjednocení obsažení býti, ochrany proti svým a našim nepřátelům užiti.

XLVI.

Tohoto sjednocení zemí a nařízené veřejné defensi má v následujících případech a potřebách užíváno býti: Kdyby z přísloví, privilegí, majestátů, potvrzení, nadání a čehokoliv, co přířknuto jest, vykročeno a proti tomu něco jiného nařizováno býti chtělo.

XLVII.

Kdyby také vyšší i nižší úředníci dle této konfederací zřízení a dosazení nebyli.

XLVIII.

Proti stavům pod jednou a lidem duchovním i všem těm, kteříž by k zemským neb městským úřadům potřebováni byli a k zdržení majestátův a svobod v provozování náboženství se nezavázali, též sněmův a práv duchovních v tom artikuli, že kacířům víra držána býti nemá, a v druhém o rozhršení od přísah se neodřekli.

XLIX.

Kdyby který nejv. úředník zemský neb kdokoliv jiný, jak v kraji, tak v městech, obzvláště purgkmistři, primasové a radní osoby, chtěli proti náboženství evangelitskému co více praktikovat, anebo kdyby kdo pod jednou evangelitské k procesí a jiným náboženství jejich odporným ceremoniím pod jakým pak koliv zámyslem nutiti chtěl.

L.

Kdyby také v svobodných sjezdích, evangelitským nebo defensorům k této konfederaci od nich nařízeným, buď zjevně, nebo tajně jaká překážka činěna byla.

LI.

Nebo jestli by kdo tuto konfederaci rušiti a proti ní se stavěti chtěl.

LII.

Jestliže by se také budoucně která země z toho sjednocení vytáhnouti, nebo v čas potřeby jiné země opustiti chtěla, a tak tomu všemu, což tuto snešeno jest, skutečně zadosti učiniti nechtěla, tehdy mají jiné sjednocené země tu, kteráž by se odtrhnouti chtěla, zase napravit, škody pak a útraty, ku kterýmž by jiné země přivedeny byly, ta země odpadlá sama nésti a vynahraditi povinna a společnou pomocí sjednocených zemí k tomu přidržána býti má.

LIII.

Kdyby také kdokoli na kteroukoliv z týchž sjednocených zemí nepřátelským způsobem sáhnou-
ti a do ní vpadnouti chtěl, proti takovému jako i proti všem v nadepsaných artikulích obsaženým
osobám má této veřejné defensí užíváno býti.

LIV.

Kdyby budoucně buď král, nebo kdokoliv jiný někoho z sjednocených zemí proto, což jest
se tu při té defensí zběhlo, stěžoval, avšak tomu nějaký jiný výklad dávati chtěl.

LV.

A aby to vše na čem jistém založeno bylo, protože jsou se tyto země, totiž česká, moravská,
slezská a hořejší i dolejší Lužice, sobě vespolek na věčné časy zavázaly, že při sobě pevně a stále
držeti, ve všech potřebách dle této konfederací za jednoho člověka státi, statky, hrdla, všechno
své jedni při druhých vynasaditi mají.

LVI.

Avšak mají tyto všechny sjednocené, k koruně české přináležející země nyní i budoucně ne
jinak než za věrné spoluoudy držány a jmenovány býti, a mimo přednost, která se od starodávna
zachovávala, jedna země nad druhou žádné vrchnosti sobě osobovati nemá.

LVII.

Ani také jedna druhé, jako i žádný stav druhého v jejich právích, svobodách, zřízeních
zemských a privilegiích utiskovati a žádné překážky činiti nemá.

LVIII.

Těž nemá a nechce žádná z týchž sjednocených zemí nyní i na budoucí časy nic před sebe
bráti, což by v nejmenším proti této konfederací aneb defensí čelilo.

LIX.

A poněvadž toho veliká potřeba jest, aby jedna každá země své jisté defensory měla, mají od
jedné každé druhým ve třech měsících v známost uvedeni býti, kteříž obzvláštní přísahou k to-
muto sjednocení mají býti zavázáni; totiž: „Já N. N. přísahám pánu Bohu všemohoucímu, že
chci v této mně od pánův evangelitských stavův pod obojí svěřené povinnosti k dobrému vlasti

a jiným sjednoceným královstvím a zemím věren býti, všecko to, co se říditi bude, i tolikéž co tato konfederací ve všech punktích a klausulích v sobě obsahuje, s pilností na pozoru míti, též věrně raditi pomáhati a k tomu se přičiniti, aby se též konfederací ve všem skutečně zadosti stalo. Aniž se čemu, buďto jaké milosti, darům neb slibům, přízni neb nepřizni, od toho všeho odvésti dám, nýbrž stále při vlasti státi a setrvati, a cožby v radách i jinak se řídilo, žádnému toho nevyjevovati ani nesvěřovati, ale do hrobu s sebou to vzíti. K tomu mi dopomáhej Pán Bůh všemohoucí!“

LX.

Sešel-li by který z nich prostředkem smrti z světa, má co nejdříve, jak vedle příležitosti které země státi se moci bude, na to místo jiný býti dosazen, a to defensorům v jiných sjednocených zemích ihned v známost uvedeno býti.

LXI.

Ti pak defensorové mají podle dané sobě od jedné každé země instrukcí se chovati a každoročně, kdyby toho potřeba byla, na jisté místo se sjeti a spolu radu držeti.

LXII.

Kdyby kde jací útiskové se díti chtěli, mají ty osoby, jichž by se dotýkalo, nadepsaným defensorům v jedné každé zemi to v známost uvésti, a oni mají o to radu držeti, jak by tomu spomoženo býti mohlo. A pokudž by zapotřebí uznali, mají to hned na J. M. Kr. anebo místodržící J. M. v jedné každé zemi vznésti, a král to, od vznešení toho na J. M. v šesti nedělích, k nápravě má přivésti.

LXIII.

Pokudž by pak v tom čase tomu spomoženo a to k nápravě přivedeno nebylo, a oni sami toho tak spokojiti nemohli, mají to všem stavům jedné každé země přednésti, a ti podobně, aby tomu spomoženo bylo, nato se všelijak vynasnažiti.

LXIV.

A kdyby oni ani mírnými prostředky tu věc spokojiti a jí spomoci nemohli, tehdy mají to na defensory všech sjednocených zemí vznésti, kteříž mají v jisté příležité místo se sjeti a radu o to, jak by nejpovlovněji tomu se spomoci mohlo, držeti; a na čem se snesou, o tom tu zemi, která by rady vyhledávala, zpravit.

LXV.

Defensorové čeští mají míti právo defensory z jiných sjednocených zemí obsláti, jakž obšírněji artikul LXVII. to vysvětlí, a nemá se jim ani od krále, ani od koho jiného v příčině takových sjezdův žádná inhibicí nebo nejmenší překážka dfti. Místo pak k takovým sjezdům má býti Praha aneb kterébykoliv jiné místo vedle příležitosti času a nebezpečensví nejpříhodnější k tomu bylo.

LXVI.

Kdyby pak k defensí přijíti mělo, mají defensorové všickni společně věrně a upřímně v tom řídití a tu věc fedrovati pomáhati.

LXVII.

Však tu defensorové jedné každé země, kteráž by defensí užívati musela, direkci a právo k obslání jiných defensorův míti mají.

LXVIII.

Dříve a prvé, nežli by k defensí přišlo, mají všelijací možní prostředkové na všech místech pořádně povlovně a rozšafně obírání a před sebe brání býti.

LXIX.

Nemá také žádná jiná země svobody míti, bez předcházející rady a povolení jiných sjednocených zemí a spoluoudův k žádným přikřejším prostředkům neb extremis sáhnouti.

LXX.

Co se hlavní defensí dotýče, na tom jsou se země, totiž česká, moravská, slezská, hořejší i dolejší Lužice, snesly, že jedna země druhé těmi pomocmi, kterýmiž jsou se sobě tuto zavázaly, ve všech nastalých potřebách bez prodávání a odporu přispěti chce.

LXXI.

A poněvadž toho potřeba ukazuje, aby jedna každá země sama od sebe v jisté hotovosti stála, tak aby jiné země věděti mohly, jak se v nastalé potřebě jedna na druhou bezpečiti a při kom toho vyhledávati: protož má jedna každá země svou vlastní hotovost co nejlépeji a nejspěšněji fedrovati, a potom, na čem zavřino bude, jiným zemím v šesti měsících pořád zběhlých v známost uvěsti.

LXXII.

Poněvadž také těžce přichází verbovaný lid shledávati, protož má jedna každá země na to mysliti, jak by poddaní, jízda i pěchota, jak v městech, tak v vesnicích, mohla býti cvičena, tak aby se vždycky v záloze vycvičený lid v zemi míti mohl. Zbraně pak sedlákům od vrchnosti schovány a jim toliko k cvičení vydány býti mají.

LXXIII.

A poněvadž jedna každá země způsob, jak by mělo k takovému cvičení přistoupeno a odkud na to náklad brán býti, vedle své příležitosti nejnáze vynajde, zůstavuje se toho při vůli jedné každé země. Však aby každého roku defensorům všech zemí od jedněch druhým psaná zpráva odsílána bývala, jak daleko v témže cvičení přivedeno jest a na jaký způsob v každém místě se děje a koná.

LXXIV.

Co se pak hlavní pomoci dotýče, tu česká země jiným zemím v nastalých potřebách, a to od prvního připsání ve čtyrech nedělích (kterýžto čas i od jiných zemí zachován býti má), ku pomoci poslati se uvolila jmenovitě:

LXXV.

Moravanům 1000 koní a 3000 knechtů, Slezákům též 1000 koní a 3000 knechtů, hořejším Lužičanům půl druhého sta koní a 300 knechtů, dolejšímu Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXVI.

Moravané Čechům 1000 koní a 3000 knechtů, Slezákům 1000 koní a 3000 knechtů, hořejším Lužičanům 150 koní a 300 knechtů, dolejšímu Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXVII.

Slezáci Čechům 1000 koní a 3000 knechtů, Moravanům 1000 koní a 3000 knechtů, hořejším Lužičanům 150 koní a 300 knechtů, dolejšímu Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXVIII.

Hořejší Lužičané Čechům 150 koní a 300 knechtů, Moravanům 150 koní a 300 knechtů, Slezákům 150 koní a 300 knechtů, dolejšímu Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXIX.

Dolejší Lužičané Čechům 100 koní a 200 knechtů, Moravanům 1000 koní a 200 knechtů, Slezákům 100 koní a 300 knechtů, hořejším Lužičanům 100 koní a 200 knechtův.

LXXX.

Kdyby však nebezpečství tak se rozmáhalo, že by nadepsané pomoci nedostačovaly, tehdy má jedna každá země se vsí svou nejvyšší mocí té v takovém nebezpečství postavené zemi, co nejdříve možné ku pomoci přispěti povinna býti.

LXXXI.

K tomu snesly jsou se sjednocené země, aby sobě jednoho generála volily. Ale poněvadž jednoho času na dvě nebo tři země zároveň saženo by býti mohlo, pročez, aby všechny země v čas nastalé potřeby hodným vůdcím opatřeny byly, má jedna každá země zkušeného generála leytenambta sobě obrátí, kdyby do jedné nebo více zemí jednoho času nepřátelský vpád se stal, aby v takové příhodě té země generalleytenambt komendu tak dlouho měl, až by generál sám osobně do té země přijel, kdež potom podle jiných pod komendou generála zůstávati, ním se řídití a jeho poslušen býti má.

LXXXII.

Příhodilo-li by se pak, že by všech zemí lid vojenský v jedné zemi v hromadu se strhl, má zajisté generál všech zemí komendirovati, však jiní general-oficírové a befelchshaberové mají svá místa tak, jak země od starodávna jedna po druhé jdou, míti, tolikéž jedni po druhých jíti.

LXXXIII.

Kdyby pak více nežli jedna země nepřátelský útok trpěla, má netoliko táž země svou pomoc sobě zanechatí, anebo kdyby tu již vypravila, ji na díle anebo v celosti nazpátek povolati, nýbrž jsou povinny i jiné země, kteréž žádného nebezpečství nemají, dílem pomoci jedné zemi, ostatkem druhé zemi přispěti, však podle velikosti a potřeby nebezpečství.

LXXXIV.

Podobně, kdyby nepřítel do tří míst vpadnouti chtěl, mají ty země, které žádného nebezpečství nemají, své pomoci na tři díly rozdělití a souženým zemím k retuňku přispěti; však vedle velikosti a malosti nebezpečství má proporcí těch zemí zachována býti.

LXXXV.

Však kdyby k tomu přišlo a jedna země druhé na pomoc táhnouti musela, tehdy té země generalleytenambt, v kteréž by nebezpečství bylo a lid vojenský se chovati musel, má v nepřítomnosti generála nade vším lidem válečným, příkladem v takových příčinách sv. Říše, správu a komendu míti dotud a tak dlouho, dokud válka v té zemi trvati bude.

LXXXVI.

Má tolikéž každá země na to mysliti, aby sobě časně všelijaké municí s potřebu objednala a se opatřila, a co tak jedna každá země ročně sobě způsobí, to má defensorům všech zemí skrze psaní, však v tajnosti, v známost uvedeno býti.

LXXXVII.

Poněvadž také žádná defensí bez peněz a důkladu nemůže nařízena a zdržena býti, protož mají hned z počátku všechna dobrovolná svolení, posudní i jiné sbírky tak dlouho k tomu obráceny a užívány býti, dokudž by k pokoji nepřišlo, an král z svých statků stolních v Čechách i jiných svých dědičných zemích s dvorem svým dobře se vychovati může.

LXXXVIII.

Lidem duchovním, kteří by se nechtěli nahoře dotčeným způsobem, jakž při artikuli VII. a XII. i jiných doloženo, k zdržení majestátův zvláštním oderčením přísahou zavázati, mají býti statkové pobráni a důchodové k defensí obráćeni.

LXXXIX.

Stavové pak a přední lidé duchovní, jako biskupové a těm podobní, kteří by se touž měrou k zdržení majestátův s výš psaným odřeknutím zavázati nechtěli, dále za žádný stav jmíni a držáni býti, ani také žádného místa v sněmích míti nemají.

XC.

A pokudžby se kdo z toho stavu takovým snešením na odpor stavěti chtěl, tehdy s pomocí jiných sjednocených zemí k dostičinění jim přídržán býti má.

XCI.

V čemž se nápodobně k jiným osobám a spoluoudům téhož stavu v jedné každé zemi, zvláštěním knížectví a místě, tak jakž nyní o vyšších osobách téhož stavu doloženo jest, zachováno býti má.

XCII.

Ostatek muselo by se skrze kontribucí a sbírky shledati, přičemž však netoliko na defensí se hleděti musí, ale jak by každoročně také něco peněz pro budoucí potřebu shromážděno býti mohlo.

XCIII.

A z takových shromážděných peněz nemá bez vědomí a povolení všech sjednocených zemí nic v jiná místa mimo tuto defensí obraceno anebo svolováno býti.

XCIV.

Když se defensorové ze všech zemí každého roku sjedou a shledají, mají také o peněžích jako i o jiných k defensí přináležejících, nahoře zejména dotčených věcech sobě vespolek důvěrně v tajnosti zprávu učiniti.

XCV.

A na čem se stavové jedné nebo druhé země při sněmích a sjezdích obecních jednou snesou, a co králi na proposití za odpověď dají a svolí, přitom po každé na konec zůstáno býti má a nic se proti tomu replikovati nemá. Pakli by co replikováno bylo, aby stavové nebyli povinni toho přijímati, nýbrž se rozjeti mohli. A jestliže by po jich odjezdu od pozůstalých co zavíráno bylo, tomu aby jiní dosti činiti povinni nebyli.

XCVI.

Nemá také žádný sněm déle trvati než dvě neděle, leč by stavové sami pro obecné dobré toho nějakou potřebu uznali.

XCVII.

Strany těch osob, zpronevěřilých synův vlasti, o kteréž jsou se stavové čeští při minulém sjezdu snesli, že jedni v zemi, druhí v úřadech trpíni býti nemají.

XCVIII.

Nápodobně na čem se stavové sjednocených zemí v té příčině nyní anebo budoucně snesou, to vedle dotčeného snešení v skutek uvedeno a při takovém snešení toho zůstaveno býti má.

XCIX.

Naposledy na jaký by způsob erbanuňkové s Jich Mstmi kurfiršty a jinými okolními zeměmi obnoveni býti měli, má to při nejprv příštím sněmu uváženo a na místo postaveno býti.

C.

Však tito nadepsaní v této konfederaci obsažení artikulové mají býti bez újmy výsad, práv, privilegií, svobod, zřízení a dobrých starobylých zvyklostí jedné každé země.

Na potvrzení toho volené osoby od dotčených stavův království Českého a z jiných zemí vyslané sekrety a pečeti své k tomuto listu přitiskli a rukami vlastními v něm se podepsali. Stalo se na hradě pražském při obecném generálním sjezdu a shromáždění všech předjmenovaných zemí 31. dne měsíce července l. P. 1619.

Podrobněji o stavovských konfederacích viz *B. Jenšovský*, O stavovských konfederacích v českém povstání. Sborník prací věnovaných J. B. Novákovi k 60. narozeninám, Praha 1932, str. 495—505.

Originál uložen ve fondu Archív České koruny, inv. č. 2327, ve Státním ústředním archívu.